

Úlohou smernice k tvorbe záverečných prác Inštitútu slovakistiky, všeobecnej jazykovedy a masmediálnych štúdií je konkretizovať rámcové *Opatrenie rektora k bibliografickej registrácii, sprístupňovaniu, uchovávaníu a základným náležitostiam záverečných prác na Prešovskej univerzite v Prešove*, vydané 18. 12. 2008.¹

1 Citovanie a parafrázovanie

- (1) Citovanie je doslovné uvedenie textu. Parafrázovanie je voľné preformulovanie myšlienok zdroja. Príkladom parafrázy je sumarizácia, t. j. zhrnutie zásadných myšlienok zdroja.
- (2) Za citátom i parafrázou sa musí neodkladne uviesť zdroj (pozri časť 2 smernice).
- (3) Citáty sa uvádzajú v slovenskom jazyku. Ak chce autor/ka práce predložiť čitateľovi originál citátu, umiestni sa originálne znenie textu do poznámky pod čiarou, vloženaj po citáte v slovenskom jazyku.
- (4) V prípade, ak sú primárnym objektom analýzy v záverečnej práci texty v inom než slovenskom jazyku, možno v texte používať len originálne znenie textov.
- (5) Citát sa uvádza v dvojitéj úvodzovkách:
„...“
- (6) Fragment citátu v citáte (t. j. citovanie textu citovaného iným autorom) sa uvádza v rámci citátu v jednoduchých úvodzovkách podľa schémy:
„... „...“ ...“
- (7) Vynechanie slova/slov v citáte sa vyznačuje tromi bodkami umiestnenými v hranatých (resp. okrúhlych) zátvorkách:
[...]
- (8) Doplnenie slova/slov do citátu (napr. kvôli kontextu) sa uvádza v hranatých zátvorkách:
„typ spravodajstva a [ostatných typov] programov o aktuálnych udalostiach“ (Carter, 2001, s. 446)
- (9) Autorské poznámky v rámci citátu sa uvádzajú v hranatých zátvorkách. Po vecnej poznámke nasleduje bodkočiarka a charakter poznámky, napr.:
[...; pozn. autora/ky], [...; zvýraznil/a autor/ka].

1 Dokument je dostupný na stránke http://www.unipo.sk/files/docs/u_studium/svk/opatrenie_zp_2008_fin.doc.

SMERNICA K TVORBE ZÁVEREČNÝCH PRÁC

- (10) Ak chce autor/ka v citáte niečo zvýrazniť, použije sa kurzíva:

Perspektívu zrkadlenia reality načrtáva Balla: „Zrkadlá verne zobrazujú viditeľnú realitu, je to dokonalý, čistý, nesporné výborne zvládnutý *realizmus!*“ (Balla, 2002, s. 127; zvýraznil autor)

- (11) V záverečnej práci analyzujúcej umelecké či žurnalistické texty sa najmä súvislejšie citáty z textov kvôli jednoznačnému odlíšeniu vysádzajú kurzívou.

- (12) Ak je citát súčasťou vetnej formulácie autora/-ky záverečnej práce, povoľuje sa v citátoch zmena skloňovania slov tak, aby bola výsledkom gramaticky správna výpoveď; nesmie to však ovplyvniť zmysel pôvodnej myšlienky.

- (13) Pri citovaní možno uviesť skutočnosť, že ide o vlastný preklad. Toto označenie je fakultatívne. Príklad:

(McQuail, 1987, s. 54; vlastný preklad).

- (14) V prípade vlastného prekladu termínov, s ktorými sa pracuje v zdrojovom texte, je vhodné pri prvej zmienke v zátvorke uviesť cudzojazyčný originál termínu; originál sa vysadí kurzívou. Príklad:

Tretím znakom technických médií je to, že umožňujú istý stupeň vzdialenia v mieste a čase, teda priestorového a časového odlúčenia (*space-time distanciation*).

- (15) Pri citovaní viac než 3 – 4 riadkov textu sa citát vysadí osobitným spôsobom:

1. oddelí sa od ostatného textu vložением voľného riadku predeň a zaň,
2. celý sa odsadí od ľavého okraja (na úroveň odsadenia začiatku odseku) a o rovnakú vzdialenosť aj od pravého okraja,
3. použije sa menšie písmo než v originálnom texte a
4. použije sa menšie riadkovanie než v originálnom texte.²

Príklad:

V už citovanom rozhovore s Krejčom stojí za pozornosť aj jeho vyjadrenie, v ktorom vlastne minimalizuje rozdiel medzi mierne bulvárnym spoločenským magazínom a televíznymi správami „svojej“ televízie:

„Reflex, ale aj Televízne noviny musia divákovi dať to, čo je najdôležitejšie, to čo je najpikantnejšie, to čo je veselé a aj to, čo je, samozrejme, smutné. A musí to byť show a divák by si mal oddýchnuť...“ (Krejča, 2006, in Augustín – Kočíšek, 2006)

Ani u nás teda nie je koncepcia uvoľneného, odľahčeného spravodajstva úplne nová, neznáma. Skutočný zlom však prišiel až so začiatkom vysielania TV Markíza (1996), resp. TV JOJ (2001).

² Nielen v tomto prípade – ale osobitne v ňom – je praktické využiť v textovom editore funkciu šablón (angl. *templates*), t. j. pracovať s predvoleným formátovaním textových celkov (k postupu pozri aj *Inštrukcie k tvorbe záverečných prác*, pozn. pod čiarou č. 4 na s. 2).

2 Uvádzanie zdrojov v texte

- (1) Zdroje sa uvádzajú priamo vo vlastnom texte práce. Na identifikáciu zdroja sa používajú tri základné informácie:
 1. priezvisko autora/autorov, resp. názov zdrojového dokumentu, ak autor nie je uvedený,
 2. rok publikovania zdroja,
 3. strana/-y, odkiaľ pochádza použitá informácia.³Tieto údaje sa uvádzajú spolu v okrúhlych zátvorkách a navzájom sa oddeľujú čiarkou:

(Slančová, 1999, s. 23)
- (2) Ak má publikácia viacero autorov, ich priezviská sa v zátvorke oddeľujú pomlčkou.
- (3) Priezvisko autora/autorov, resp. názov dokumentu možno uviesť priamo v texte. V tomto prípade sa v zátvorke uvádza už len rok a číslo strany (resp. iba rok).
- (4) Ak je zdrojom citácia, parafráza, resp. sumarizácia primárneho prameňa,⁴ uvedie sa – podľa údajov v sekundárnom zdroji – odkaz na pôvodný zdroj (autor, rok) a sekundárny zdroj (autor, rok, strana) v tomto poradí; medzi dva uvedené údaje sa vloží výraz „in“.

Príklad:

Podľa Petera Dahlgrena „výskumný materiál v dĺžke jedného týždenného cyklu úplne demonštruje ‚svet news‘ [...] omnoho jasnejšie, než sám predpokladal“. (Dahlgren, 1985, in Lapčík, 2002, s. 32).
- (5) Modifikácia uvádzania zdrojov s použitím názvu dokumentu sa pripúšťa vtedy, ak publikácia nemá explicitne uvedeného autora (napr. niektoré webové stránky). Názov zdroja sa v tomto prípade vysádza kurzívou.
- (6) Príliš dlhý názov zdroja možno skrátiť tak, že sa použije niekoľko začiatkových slov, ktoré sa doplnia tromi bodkami.
- (7) Ak dokument umiestnený na webe nemá názov, odkazuje sa naň kompletnou URL adresou, ktorá sa z hľadiska ekonomie umiestni do poznámky pod čiarou.⁵

3 Ak sa odkazuje na publikáciu ako celok, údaj o strane sa neuvádza. Strany možno konkretizovať aj uvedením ich rozsahu (čísla sa oddeľia pomlčkou), resp. uvedením počiatočnej strany danej problematiky doplnenej skratkou „n.“ (vo význame „a nasledujúce“), umiestnenou bez medzery za číslom strany (napr. „s. 140n.“).

4 Pri písaní práce sa v zásade uprednostňujú primárne pramene pred sekundárnymi. Citácie primárnych prameňov sa používajú obozretne a až po vyčerpaní dostupných možností prístupu k primárnym prameňom. Odborné preklady publikácií sa pre potreby tejto smernice považujú za primárne pramene.

5 Odkaz na webovú doménu sa v prípade konkrétneho dokumentu považuje za nedostatočný; povinnosťou autora/-ky je uviesť umiestnenie konkrétnej webovej stránky, umožňujúce jej bezproblémové vyhľadanie.

3 Zoznam zdrojov

- (1) Všetky použité zdroje sa uvádzajú v abecednom poradí v samostatnej kapitole, nasledujúcej po kapitole *Záver*. Kapitulu možno pomenovať napr. *Zdroje*, *Zoznam zdrojov*, *Bibliografia* či *Literatúra*.
- (2) Zdroje sa uvádzajú podľa nasledujúcej schémy:
priezvisko autora – čiarka – krstné meno autora (celé, resp. len iniciálka) – (iniciálky ďalších mien, ak ich autor má) – dvojbodka – názov diela – bodka – (podnázov diela, ak ho dielo má – bodka) – (*vydanie – bodka*) – (*prekladateľ po skratke Prekl. – bodka*) – miesto vydania – dvojbodka – vydavateľ – rok vydania – bodka – počet strán a skratka s. – bodka.⁶
Príklad:
Thompson, John B.: Média a modernita. Sociální teorie médií. Praha: Karolinum 2004. 220 s.
- (3) mená viacerých autorov sa radia abecedne podľa priezviska; ich mená sa oddeľujú pomlčkou:
Jirák, Jan – Köpplová, Barbara
- (4) vo všeobecnosti sa uvádzajú mená všetkých autorov;
- (5) v prípade viac ako dvoch autorov možno z ekonomických dôvodov uviesť len meno prvého autora, pričom mená ostatných autorov sa nahradia skratkou „*a kol.*“:
Rusnák, Juraj a kol.
- (6) ak niektorý z autorov nesie hlavnú zodpovednosť za dielo (označuje sa ako editor, zostavovateľ, hlavný redaktor a pod.), uvedie sa meno editora, doplnené skratkou „*ed.*“ v zátvorke; v prípade viacerých editorov „*eds.*“:
Výrost, Jozef – Slaměník, Ivan (eds.)
- (7) všetky doplňujúce údaje (o vydaní, prekladateľovi, mieste, kde bola práca prezentovaná – napr. konferencia, a pod.) sa uvádzajú po názve (resp. podnázve), napr.:
Príspevok prednesený na seminári *O interpretácii masmediálneho textu* dňa 10. 12. 2003 na pôde Prešovskej univerzity v Prešove.
- (8) vydanie sa uvádza len v prípade, ak sa pracuje s rôznymi vydaniaми toho istého titulu alebo s pôvodným vydaním a prekladom či s rôznymi prekladmi; do zoznamu bibliografických odkazov sa vtedy uvedie každé z vydaní samostatne;

⁶ Kurzívou v zátvorkách sú uvedené fakultatívne údaje. Je osobitne dôležité dodržiavať, a to v celom texte práce, základné typografické zásady (medzera po čiarku, bodke, dvojbodke a i.).

SMERNICA K TVORBE ZÁVEREČNÝCH PRÁČ

- (9) v názve vydavateľa sa vynechávajú všeobecné pomenovania, ako *vydavateľstvo, nakladateľstvo, s. r. o., Press, Publications, Limited*. Príklad:

Nakladatelství Karolinum → Karolinum, Sage Publications, Ltd. → Sage

- (10) ak sa uvádzajú dve alebo viacero publikácií toho istého autora z toho istého roku, postupne sa označia malým písmenom počnúc *a*, pridaným bez medzery za rok,⁷ napr.:

2004a, 2004b

- (11) zdroj, ktorý je v procese publikovania, sa doplní výrazom „v tlači“ v zátvorke za zdrojom:
(v tlači)

- (12) pri citovaní konkrétnej štúdie zo zborníka sa uvedie meno autora štúdie a jej názov, skratka „In:“ a štandardný odkaz na celý zborník, pričom sa namiesto celkového počtu strán uvedú strany, na ktorých sa nachádza citovaná štúdia:

Lokšík, Martin: Televizní zpráva a televizní zpravodajství. In: Osvaldová, Barbora (ed.): Zpravodajství v médiích. Praha, Karolinum 2001, s. 73 – 87.

- (13) pri citovaní článku z periodika (časopis, noviny) sa uvedie meno autora, názov článku, názov periodika, rok vydania, ročník periodika (číslo sa podčiarkne alebo vysadí kurzívou), číslo periodika, strany, na ktorých sa text nachádza:

Batíková, Nataša: Čo dokáže TV reklama? *Stratégie*, 2001, 8, č. 1, s. 30 – 31.

- (14) pri citovaní diela z internetu sa uvedie meno autora (ak ho možno zistiť), názov dokumentu, kompletná URL adresa dokumentu a časový údaj o návšteve stránky v hranatej zátvorke:

Chandler, Daniel: An Introduction to Genre Theory. <http://www.aber.ac.uk/media/Documents/intgenre/intgenre.html> [7. 12. 2002].

Túto smernicu schválili členovia Inštitútu slovakistiky, všeobecnej jazykovedy a masmediálnych štúdií na svojom zasadnutí dňa 22. 1. 2009 ako základný dokument o úprave záverečných prác záväzný pre študentov inštitútu.

Príloha: Inštrukcie k tvorbe záverečnej práce

⁷ Takéto označenie slúži tiež na jednoznačné odlišenie zdrojov s rovnakým vročením v samotnom texte práce.